

2017

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Vardas, Pavardė

Klasė _____

Mokinio kodas

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

SKAITYMAS

8 KLASĖ

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Įeina Koltis, Ragūnas, Samilis

KOLTIS. Sveikinu su ryto saule, Herkau Mantai!

RAGŪNAS. Su ryto saule, Herkau.

SAMILIS. Sveikas, vade.

MANTAS. Labas rytas, mano bičiuliai!

SAMILIS (**Kristinai**). Sveikinu ir tave pagal prūsų paprotį. Vardu, rodos, Kristina?

KRISTINA. Kristina.

SAMILIS. Neprūsiškas vardas.

KRISTINA. Aš ir nesu prūsė. (**Išeina**)

KOLTIS. Stovykloje pasklido kalbos, kad tu rengi vestuves, vade. Ar tai tiesa?

MANTAS. Pasveikinti manęs atėjote? Truputį palaukite. Pirmą paimsime Karaliaučių.

KOLTIS. Žinoma, reikėtų dėliauti, bet šiuo atveju... Na, galbūt ir mano amžius neleidžia suprasti tos laimės, kurią atneša geros vedybos.

MANTAS. Tu ne toks senas, Kolti, kad negalėtum pašokti mano vestuvėse.

KOLTIS. Nežinau, vade, ar šoksiu aš tavo vestuvėse... Ar tau neatrodo, kad čia pažeidžiami prūsų papročiai ir tavo paties vardas?.. Tu vedi vokiečių, krikščionę?

MANTAS. Štai ko jūs atėjote!.. Na, vyrai, būkit atsargesni... Audrų versti čia nereikia.

KOLTIS. Nerūstauk už tiesumą, vade! Tu vedi vokiečių, krikščionę!

MANTAS. Jūs neapsirinkate: vedu vokiečių – krikščionę.

KOLTIS. Dar nė vienas, net eilinis prūsas nėra vedęs krikščionės vokiečių, savo tautos pavergėjos! O tu visų prūsų vadas!

MANTAS. Aš mieliau kariaučiau eiliniu kariu. Bet jei man likimas lėmė būti vadu – ar aš turiu atsisakyti visų žmogaus jausmų? Prūsai dėl to mane pasmerks? Aš tuo netikiu, Kolti.

KOLTIS. Kiekvienoje šeimoje vedybos apsvarstomos. Tavo šeima – visa prūsų tauta.

Kiekvienas prūsas svarstys tavo vedybas. Ir tikėk, vade, nebus nė vieno prūso, kuris tavęs nepasmerktų.

MANTAS. Ragūnai! Tu smerki mane?

RAGŪNAS. Man lengviau karo lauke grumtis su devyniais priešais negu čia visokias išmintis išvedžioti. Aš tik viena žinau: iš meilės galima apakti, apkursti, žado netekti. Galima turbūt ir vokiečių krikščionę pamilti, jei jau toks žmogus kaip Mantas pamilo. Bet aš sakau atvirai: vokiečių nekenčiu kaip juodojo maro. Ir man būtų sunku matyti šalia savęs vokiečių ar vokiečių.

MANTAS. O tu, Samili?

SAMILIS. Yra daug svarbesnis už mane, kurio tu turi atsiklausti. Tai Krivių Krivaitis. Gal, manai, jam neberūpi žmonių dorovė? Neberūpi, kokias žmonas ves prūsų vitingai? Ar tu jo atsiklausei, vade? Jis tavo vedybų nelaimins.

MANTAS. O jei aš vesiu be jo palaiminimo?

SAMILIS. Žinau, tau drąsos užtenka ir dievų įsakymams laužyti.

MANTAS. Dievai pripratę, kad jų įsakymus laužytų... O jums ir kitiems prūsams ar ne vis vien – vokiečių ar prūsė bus mano žmona?

KOLTIS. Kaip gali būti vis vien? Vokiečių krikščionė – prūsų vado žmona! Ji visą Prūsiją tempa į krikščionybę ir bus čia nuolatinis kryžiuočių žvalgas.

MANTAS. Kolti! Savo nuomonę sakyti gali, bet neįžeidinėk!

Juozas Grušas, „Herkus Mantas“ (ištrauka).

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Kokie buvo Manto, Samilio, Ragūno ir Kolčio santykiai prieš šį pokalbį? Iš ko apie tai sprendi?

• •

2 Nurašyk sakinį, kuriuo pasakoma, kas toks yra Herkus Mantas.

•

3 Kodėl prūsų karo vadai priešinasi jo vedyboms?

•

4 Ko ir kodėl dėl savo vedybų turėtų atsiklausti Herkus Mantas?

• •

5 Koks istorinis įvykis vaizduojamas šioje ištraukoje?

•

6 Kaip vadinami šiame tekste ryškesniu šriftu išspausdinti žodžiai?

•

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Vaikų pamėgtų herojų keliais

Puslapis po puslapio knygos mus nuskraidina į fantazijų pasaulį. Ypač tai galima pasakyti apie vaikiškas knygeles. Tačiau kartais jose aprašomos kuo tikriausios vietovės, kurias galima aplankyti ir neturint itin lakios vaizduotės.

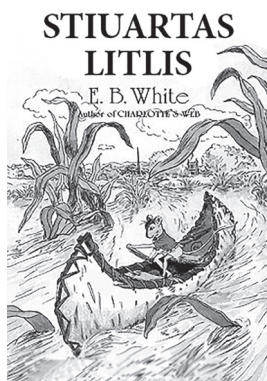
Į peliuko pamėgtą parką

Elvino Bruksio knyga mažiesiems „Stiuartas Litlis“ JAV buvo išleista 1945 m. Beje, tai buvo pirmoji šio rašytojo knyga vaikams. Jis pasakoja apie žmonių šeimoje gimusį peliuką Stiuartą [...]. Stiuartas – neeilinis peliukas: didelė drovaus ir linkusio pafilosofuoti mažylio širdis liepsnoja nuotykių aistra.

Stiuartas Litlis su šeima gyvena Niujorke ir svajoja pasivažinėti autobusu Penktąja aveniu, laimėti burlaivių lenktynėse Centriniam parke. Tačiau daugiausia nuotykių mažylis patiria pasiryžęs surasti pradingusią draugę paukštelę Margalę.

[...] Apie Stiuarto nuotykius vėliau buvo sukurta ir animacinių filmų trilogija, ją matėme televizorių ekranuose.

Vienoje svarbiausių knygos scenų peliukas dalyvauja burlaivių lenktynėse, vykstančiose Centriniam parke

įrengtame tvenkinyje „Konservatorijos vanduo“. Šiandien Niujorko gyventojai ir miesto svečiai toje pat vietoje gali išsinuomoti iš nuotolio valdomus burlaiviukus ir lenktyniauti. Kiekvieną šeštadienį 10 val. ten renkasi būriai vaikų ir suaugusiųjų, norinčių dalyvauti linksmose varžybose ar au dringai palaikyti jų dalyvius.

Pas neklaužadą iš Švedijos

Jau kelerius metus Lietuvoje, Gyventojų registro tarnybos duomenimis, vienas populiariausių berniukams suteikiamų vardų yra Emilis. Nenuostabu, juk tokiu vardu pavadintas rašytojos Astridos Lindgren ypatingasis herojus. Kam gali nepatikti neklaužada švie siaplaukis, velnių priešveitęs, bet geraširdis ir labai sumanus penkiametis? Kaip rašoma knygoje „Emilis iš Lionebergos“, toks berniukas gyvena mažame Švedijos kaimelyje Lionebergoje.

Jis krėtė įsimintinas, balsu kvatotis verčiančias išdaigas, bet niekada to nedarė iš piktos valios, taip tarsi nutikdavo netyčia – žaidžiant, nepagalvojant apie pasekmes. Vis dėlto už pokštus tekdavo atsakyti...

Kaskart iškrėtus kokią išdaigą (kaip rodėsi suaugusiesiems), Emilis būdavo uždaromas malkinėje. Vėliau Emilis ir pats nuo įpykusio tėčio bėgdavo tiesiai malkinėn ir užsirakindavo.

Durys turėjo kabliuką ir iš lauko, tad supykęs tėtis jį užkabindavo, siekdamas priversti berniuką ilgėliau pagalvoti apie savo poelgį. Tačiau sukti galvą išdykėlis laiko turėdavo ne per daugiausia, nes tuoj čiupdavo peiliuką ir imdavo drožinėti medinį žmogeliuką. Padauža buvo taip dažnai baudižiamas, kad knygai baigiantis medinukų susikaupė visas šimtas...

Dar daugiau įvairiausių figūrėlių galima pamatyti nuvykus į Lionbergą Švedijoje. Gimtajame Emilio kaimelyje, kuriame yra vos apie 200 gyventojų, įrengta garsioji malkinė. [...]

Kur žali stogai

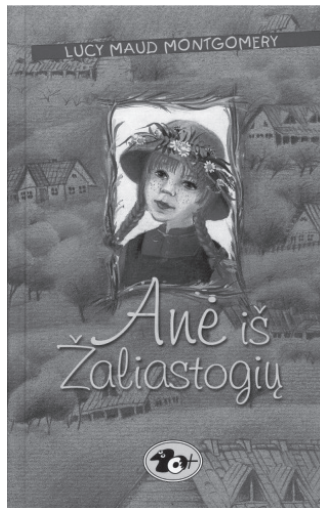
Kanados rašytojai Liusei Modei Montgomeri knyga „Anė iš Žaliastogių“ pelnė tarptautinę šlovę. Nuo 1908 m., kai buvo išleista pirmoji knyga, parduota daugiau kaip 50 mln. į 36 skirtingas kalbas išverstų jos kopijų. [...]

Vienuolikmetė per klaidą patenka pas berniuką siekusius įsivaikinti Matijų ir Merilę – brolis ir sesuo Kibertai tikėjosi, kad įvaikis padės nudurbti ūkio darbus. Vis dėlto į Princo Edvardo salą atvykusios Anės naujieji tėviai neišsiunčia atgal, bet mergaitei tenka nueiti ilgą išbandymų kelią, kol randa vietą naujoje šeimoje, Žaliastogių ūkyje, mokykloje.

Netrūksta ir nuotykių bei rimtų likimo išmėginimų. Štai syki, užuot tapusi juodaplauke, kaip ketino iš pradžių, Anė savo raudonus plaukus netyčia nusidažo žaliai...

Paūgėjusi Anė su mokyklos draugais išvyksta studijuoti, norėdama tapti didmiesčio mokytoja, tačiau, mirus tėviui, grįžta pagelbėti ūkyje ir įsidarbina buvusioje mokykloje – taip ilgam lieka Žaliastogiuose.

Žaliastogių ūkį aplankyti gali visi „Anės iš Žaliastogių“ gerbėjai. Jų raudonplaukė įsigijo ne vieną milijoną, pasirodžius filmams ir animaciniams televizijos serialams. [...]

[...] Turistai miniomis plūsta į Kanadai priklausančią Princo Edvardo salą ir joje 1937 m. įkurtą nacionalinį parką. Ten stovi žymusis Žaliastogių ūkis, netoliese yra ir pačios knygos autorės namas. [...]

Geriausia į Kevendišo miestelį, kuriame įsikūręs Žaliastogių ūkis, keliauti vasarą. Jau 48 metus iš eilės Konfederacijos menų centre rodomas miuziklas „Anė iš Žaliastogių“.

Po tankias girias

Istorijos apie Mikę Pūkuotuką – menko protelio meškiuką iš Šimtamylių girios – pirmą kartą buvo išspausdintos 1925 m. gruodžio 24 d. Londono laikraštelyje „Evening News“. Jų autorius – rašytojas Alanas Aleksanderis Milnas.

Pasakojimai apie meškiuką, kuris dievina medų, galvoja pačiu galvočiausiu būdu ir kuria murmeles, patiko skaitytojams. [...] Juk ne itin didelių intelektinių gebėjimų Mikė turi vieną pavydėtiną savybę. Nors yra mažutis, apkūnus ir negudrus meškiukas, jis moka mylėti ir džiaugtis gyvenimu.

Knyga „Pūkuotuko pasaulis“ pasirodė 1926 m. ir netrukus užkariavo viso pasaulio skaitytojų širdis. Regis, neatsirado galinčių atsispirti iš jos puslapių dvelkiančiam draugiškumui, šiltai išminčiai ir vaikystės nostalgijai. Po autoriaus mirties „Pūkuotuko pasaulio“ autorių teises nupirko Volto Disnėjaus kino studija ir perkėlė simpatišką meškiuką bei jo draugus [...] į ekranus.

O mums, norint persikelti į Mikės Pūkuotuko pasaulį, tereikia nusipirkti bilietą į Didžiąją Britaniją. Ten, Ašdauno miške, dar vadinamame Šimtamyliu giria, ir vyko visi meškučio

nuotyčiai. Specialiai knygos veikėjo gerbėjams miške įrengti du takai. Jais keliaudami aplankysite svarbiausias knygos pasakojimų vietas – Ramblio baisiai gilią duobę, Šešias pušis, Niūrų ir drėgną Nulėpausio kampeį, Gūdujų mišką ir kitus.

Didmiesčio gatvėmis

Džoana Rouling sukūrė net septynias knygas apie Hario Poterio nuotyčius. Jose aprašomi jaunojo burtininko Hario Poterio ir jo geriausių draugų iš Hogvartso kerėjimo ir burtų mokyklos nuotyčiai.

Pagrindinis pasakojimo veiksmas sukasi apie tai, kaip Haris kovoja su piktuoku burtininku Voldemortu. Siekdamas užvaldyti burtininkų, o kartu ir žiobarų pasaulius, piktadarys nužudė jo tėvus.

Pagal knygas sukurti ir milijonus uždirbę kino filmai, tačiau „Haris Poteris“ ypatingas ne tik populiarumu ir sėkme. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad knygoje nerasi nė kruopelytės tikrovės – viskas taip magiška ir paslaptinga. Tačiau akylesni skaitytojai nesunkiai šioje knygų serijoje atpažįsta ne vieną tikrą Didžiosios Britanijos vietą. Knygoje „Haris Poteris ir Fenikso brolija“ pasakojami nuotyčiai vyksta Londone. Haris Poteris gauna pranešimą iš Magijos ministerijos, kad jo pašalinimo iš Hogvartso klausimas bus sprendžiamas rugpjūčio 12 dieną. Kitą dieną būrelis žmonių atkeliauja jo nugabenti į Fenikso brolijos būstinę. Visi drauge skrenda šluotomis pro Tauerio tiltą ir Bekingemo rūmus į Grimaldžio aikštę 12, kur jo

laukia draugai. Tikrovėje tai Klaremonto aikštė 1.

Knygoje „Haris Poteris ir išminties akmuo“ jaunasis burtininkas Londono zoologijos sodo terariume išsiaiškina, kad moka kalbėtis su gyvatėmis.

Kitoje knygoje „Haris Poteris ir paslapčių kambarys“ taip pat kalbama apie puikiai žinomą Londono vietą. Karaliaus kryžkelės stotyje Haris bando pasiekti „9 3/4 peroną“ ir įlipti į Hogvartso traukinį. Vakarinėje stoties pusėje yra siena su užrašu „9 3/4 peronas“ ir į ją iki pusės įvažiavęs vežimėlis. Šioje vietoje galima įsiamžinti bandant patekti į Hogvartso traukinį.

Pagal „Ji“, Nr. 52, 2014 m. gruodžio 27 d. – sausio 8 d.

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Kuo knyga „Stiuartas Litlis“ ypatinga pačiam knygos autoriui?

2 Kokie du vienas kitam **prieštaraujantys** bruožai būdingi peliukui Litliui?

3 Kodėl peliuko Litlio garbei rengiamos būtent burlaiviukų varžybos?

4 Kas rodo Astridos Lindgren knygos „Emilis iš Lioneborgos“ herojaus populiarumą Lietuvoje?

5 Emilij tėtis malkinėje uždarydavo, kad šis...

- (A) drožinėtu medines figūrėles.
- (B) galėtu ramiai suplanuoti kitus pokštus.
- (C) pamąstytų apie savo blogus poelgius.
- (D) pabūtų atskirtas nuo draugų.

●

6 Kas rodo, kad Emilis krėtė daug išdaigų?

●

7 Kuo ypatingos Emilio išdaigos?

●

8 Ką apie Anę sako tai, kad ji atsisako savo svajonės tapti didmiesčio mokytoja ir grįžta į Žaliastogius?

- (A) Ji neturi pakankamai lėšų gyventi didmiestyje.
- (B) Jai svarbi šeima, artimieji ir vaikystės vietovės.
- (C) Didmiestyje jai trūksta nuotykių ir išbandymų.
- (D) Ji nori tesėti tėviui duotą pažadą grįžti.

●

9 Kuo pasakojimų apie Mikę Pūkuotuką pirmasis pasirodymas skaitytojams skyrėsi nuo kitų tekste minimų herojų istorijų pasirodymų?

●

10 Kuo knygos „Pūkuotuko pasaulis“ veiksmo vieta skiriasi nuo kitų tekste paminėtų knygų veiksmo vietų?

●

11 Pateik citatą, įrodančią, kad „Pūkuotuko pasaulį“ skaito ir suaugusieji.

●

12 Kuris nepaprastas Hario Poterio gebėjimas pavaizduotas iliustracijoje, pažymėtoje skaičiumi 1?

●

13 Suformuluok pagrindinę idėją, kuri sieja knygas apie Harį Poterį.

●

14

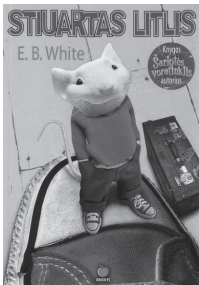
Kuriose šalyse vyksta šių knygų veiksmas? Įrašyk į tuščius kvadratėlius skaičius, atitinkančius knygų pavadinimus.

- 1 – „Stiuartas Litlis“
- 2 – „Emilis iš Lionebergos“
- 3 – „Anė iš Žaliastogių“
- 4 – „Haris Poteris“

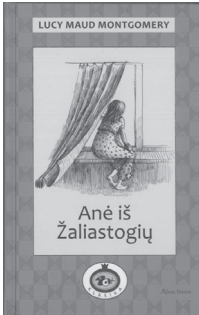
15

Įvardyk, kuriais tekste paminėtais būdais įamžintos šios knygos ir jų veikėjai.

1. _____

2. _____

1. _____

2. _____

16

Koks teksto autoriaus požiūris į tai, jog su populiariomis knygomis susijusios vietos paverstos turizmo objektais? Pasirink vieną atsakymą ir jį argumentuok.

Autoriaus požiūris teigiamas, nes _____

Autoriaus požiūris neigiamas, nes _____

17 Susiek knygos herojų su vyraujančiu jo bruožu.

Emilis

Kovingumas

Haris Poteris

Optimizmas

Mikė Pūkuotukas

Darbštumas

Anė

Išradingumas

18 Įvardyk kalbinės raiškos priemones.

Knygos nuskraidina	_____
Baltapūkis peliukas	_____
Miniatiūriniais drabužėliais	_____

19 Kuriam teksto žanrui priskirtum šį tekstą?

- (A) Laiškas
- (B) Straipsnis
- (C) Žinutė
- (D) Dienoraštis

20 Nurodyk du požymius, kad tekstas paskelbtas žurnale arba laikraštyje.

1. _____

2. _____

21 Ko siekiama šiuo tekstu?

- (A) Pasidalyti išpūdžiais apie keliones po pasaulį.
- (B) Pristatyti naujausias knygas vaikams ir paaugliams.
- (C) Sudominti vietovėmis, susijusiomis su knygų herojais.
- (D) Sužinoti skaitytojų nuomonę apie knygas.

